

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เพื่อให้แบบประเมินผลที่สร้างขึ้นมีความถูกต้องตามหลักการประเมินผล และมีความเที่ยง ความตรง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

๑. การวัดและการประเมินผลการศึกษา
  - ก. ลักษณะของ เครื่องมือวัดผลการศึกษาคือ
  - ข. หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา
๒. การประเมินผลครู
  - ก. ลักษณะครูที่ดี
  - ข. เกณฑ์ประเมินครู
๓. การประเมินผลนักศึกษาฝึกสอนของ สถาบันผลิตครู
  - ก. จุดมุ่งหมายของการฝึกสอน
  - ข. หน้าที่รับผิดชอบของนักศึกษาฝึกสอน
  - ค. แบบประเมินผลนักศึกษาฝึกสอน

การวัดและการประเมินผลการศึกษา

ก. ลักษณะของ เครื่องมือวัดผลการศึกษาคือ

ลักษณะที่สำคัญของ เครื่องมือวัดผลการศึกษาคือ ควรมีลักษณะดังนี้

วิทยาลัยนานาชาติเทคโนโลยีและการจัดการ, คู่มือการสร้างเครื่องมือประเมินผล
(กรุงเทพมหานคร : จงเจริญการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๖ - ๗.

๑. ความแม่นยำ (Validity) หมายถึง วัตถุประสงค์เนื้อหาและวัตถุประสงค์
ในการสอน

๒. ความเชื่อถือได้ (Reliability) หมายถึง ผลของการวัดให้คะแนน
คงที่แน่นอน

๓. ระดับความยาก (Level of Difficulty) แบบทดสอบที่ดี
จะต้องมีระดับความยากพอเหมาะ คือ ข้อคำถามในแบบทดสอบไม่ยากหรือง่ายเกินไป

๔. อำนาจจำแนก (Power Discrimination) หมายถึง
คำถามในแบบทดสอบสามารถแยกผู้เรียนที่มีความรู้ที่ออกจากผู้เรียนที่มีความรู้ไม่ก็ได้

๕. ความเป็นปรนัย (Objectivity) หมายถึง ข้อคำถามชัดเจน
ผู้ตอบตีความหมายตรงกัน การให้คะแนนชัดเจนแน่นอน

๖. สะดวกในการนำไปใช้ (Practicality) หมายถึง สะดวกในการ
นำไปใช้ทั้งผู้สอน ผู้ดำเนินการสอบ และการตรวจให้คะแนน นอกจากนั้นยังประหยัด
เวลาและค่าใช้จ่าย

สุภาพ วาดเขียน กล่าวถึงลักษณะของ เครื่องมือวัดที่ดีควรประกอบด้วย

๑. ความตรง (Validity) คือสามารถวัดได้ตรงกับสิ่งที่ปรารถนาจะวัด
๒. ความเที่ยง (Reliability) คือเครื่องมือที่ใช้วัดซ้ำหลาย ๆ ครั้ง
แล้วให้ผลคงที่

๓. ความเป็นปรนัย (Objectivity) คือเครื่องมือที่ถูกวัดซึ่งมีความ
สามารถหรือมีความรู้อย่างถูกต้องในเรื่องนั้น ทุกคนจะต้องตอบ หรือมีความคิดเห็นตรงกัน
ต่อสิ่งที่กำลังวัด

---

*สุภาพ วาดเขียน, เครื่องมือวิจัยทางสังคมศาสตร์ : ลักษณะที่ดี ชนิดและวิธี
หาคคุณภาพ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรประเสริฐ, ๒๕๒๓), หน้า ๑๓ - ๑๔.

๔. อำนาจจำแนก (Discrimination) คือเครื่องมือที่สามารถชี้เฉพาะให้เห็นลักษณะความแตกต่างหรือความเหมือนกันของสิ่งทั่วๆ

๕. ประสิทธิภาพ (Efficiency) คือเครื่องมือที่ใช้เวลาในการสร้างน้อย ใช้เวลาในการวัดน้อย ใช้ได้สะดวก ลงทุน ลงแรง และลงความคิดเห็นน้อย และนำไปปฏิบัติได้คล่องแคล่ว รวดเร็ว และได้ผลดี

สำหรับ บุญชม ศรีสะอาด มีความเห็นสอดคล้องกับวันทนี ซูศิลป์ ว่าลักษณะของ เครื่องมือควรมีดังนี้

๑. ความเชื่อมั่น (Reliability)

๒. ความเที่ยงตรง (Validity)

๓. ความเป็นปรนัย (Objectivity)

๔. ความยากง่าย (Difficulty)

๕. อำนาจจำแนก (Discrimination)

๖. ความลึก (Searching) คือความสามารถวัดสมรรถภาพ

สมองที่ลึกกว่าความจำ

อย่างไรก็ตาม วันทนี มีความเห็นว่าลักษณะ เครื่องมือที่สำคัญอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจาก ๖ ประการดังกล่าวแล้ว คือต้องมีความยอดเยี่ยม (Exemplary)

หมายถึงไม่ทำให้ผู้ตอบเบื่อหน่ายในการตอบ ไม่สั้นไม่ยาวเกินไป ลักษณะการพิมพ์กระดาษ รูปเล่ม เรียบร้อย

บุญชม ศรีสะอาด, มนตรี อนันตรักษ์ และนิภา ศรีไพโรจน์, การวัดผลและการประเมินผลทางการศึกษา (กาฬสินธุ์ : โรงพิมพ์ประสานการพิมพ์, ๒๕๒๑), หนา ๑๕๕ - ๑๗๓.

วันทนี ซูศิลป์, ระเบียบวิธีการวิจัย (พิษณุโลก : สองแควการพิมพ์, ๒๕๒๔), หนา ๑๕๕ - ๑๕๖.

วิเชียร เกตุสิงห์ อธิบายว่า ลักษณะเครื่องมือที่มีหลายประการ แต่บาง
 ประการมีลักษณะเฉพาะของเครื่องมือแต่ละอย่าง บางประการไม่สำคัญมากนัก จึงเห็นว่า
 ลักษณะที่เป็นหัวใจของเครื่องมือที่ดี มี ๔ ประการ คือ

๑. มีความเที่ยงตรง
๒. มีความเชื่อถือได้
๓. มีประสิทธิภาพ
๔. มีอำนาจจำแนก

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของ เครื่องมือวัดผล การศึกษาที่คั่งค้าง
 แล้ว ทำให้สรุปได้ว่า ลักษณะของแบบประเมินผลที่ดีนั้น ควรประกอบด้วยลักษณะสำคัญ ๆ
 ดังนี้

๑. มีความตรง (Validity) คือแบบประเมินผลนั้นสามารถวัดได้ตรง
 กับสิ่งที่ต้องการวัด เช่น เมื่อต้องการวัดความซน พฤติกรรมที่ระบุในแบบประเมินนั้น
 ต้องเป็นพฤติกรรมที่เป็นตัวแทนของความซน ไม่ใช่พฤติกรรมของความอดทน หรือ
 พฤติกรรมของความมีสติปัญญา เป็นต้น

๒. มีความเที่ยง (Reliability) คือผู้ประเมินควยแบบประเมินนั้น
 สามารถให้คะแนนคงเดิม เพื่อใช้วัดคุณลักษณะ เดิมหลายครั้ง

วิเชียร เกตุสิงห์, หลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๒๓), หน้า ๕ - ๑๓.

๓. ความเป็นปรนัย (Objectivity) คือแบบประเมินที่มีข้อความใน
รายการประเมินชัดเจน ผู้ประเมินอ่านแล้วเข้าใจตรงกัน และเมื่อนำไปประเมินคุณลักษณะ
เดียวกัน ของคนเดียวกัน ในเวลาเดียวกันต้องให้คะแนนตรงกัน

๔. มีอำนาจจำแนก (Discrimination) คือแบบประเมินที่ให้คะแนน
ซึ่งสามารถบ่งได้ว่าสิ่งใดที่วัดนั้นมีคุณภาพหรือไม่ เก่งหรือไม่เก่ง ดีหรือไม่ดี และสามารถ
จำแนกเป็นประเภทดี พอใช้ เกือบใช้ได้ เป็นต้น

๕. มีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือแบบประเมินที่ใช้ได้สะดวก ใช้เวลา
ในการวัด ลงทุน ลงแรงน้อย และวัดได้ผลดี

ดังนั้น ในการสร้างแบบประเมินผลนักศึกษาฝึกสอนครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงพยายาม
ให้แบบประเมินที่สร้างขึ้นมีคุณลักษณะตรงตามลักษณะของ เครื่องมือที่ดี ๕ ประการดังกล่าว
แล้ว

ข. หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา

หลักการประเมินผลควรมีดังนี้

๑. ก่อนจะประเมินเรื่องอะไร ควรศึกษาเรื่องนั้น ๆ ให้ละเอียดและ
รอบรู้ให้มากที่สุด

๒. ศึกษาเทคนิควิธีวิจัยเพื่อประเมินผล

๓. ศึกษาเทคนิคการสร้างเครื่องมือ และวิธีการรวบรวมข้อมูล

พจน ละเอียด, "การประเมินผลการศึกษา," รายงานการประชุมวิจัยการศึกษา
ประจำปี ๒๕๑๕ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย,
๒๕๒๐), หน้า ๗๕.

๔. ศึกษาวิธีการจัดกระทำข้อมูลหรือวิธีการที่จะวิเคราะห์ข้อมูล
รวบรวมมาแล้ว

๕. ศึกษาแนวทางที่จะเสนอผลงานการวิจัยประเมินผลในรูปแบบต่าง ๆ
ที่ชัดเจน

วิเชียร เกตุสิงห์ ได้ศึกษาแนวคิดของนักประเมินผลซึ่งกล่าวถึงการประเมิน
ผลการศึกษาวาดควรมีการวางแผนก่อนโดยพิจารณาปัญหา ๕ ประการ คือ

๑. จะประเมินอะไร เช่น เขาวนปัญญา ความถนัด ผลสัมฤทธิ์ หรือจะ
วัดบุคลิกภาพ

๒. มีจุดประสงค์เพื่ออะไร เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน หรือ
แนะแนว

๓. จะใช้อะไร เป็นเครื่องมือวัดของพิจารณาให้รอบคอบ

๔. จะสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้หรือไม่ ต้องพยายามเลือก
เครื่องมือที่เราสามารถใช้ด้วยตนเองได้หรืออย่างน้อยก็ต้องสามารถควบคุมการใช้
อย่างไร กล้าคิดได้

๕. จะตีความหมายผลที่ได้อย่างไร

ชานทรู เกน (Chruden) และเชอร์แมน (Sherman) กล่าวว่า

วิเชียร เกตุสิงห์, การวัดผลการศึกษาและสถิติเบื้องต้น (กรุงเทพมหานคร :
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ๒๕๑๓) หน้า ๕.

^๒ Herbert J. Chruden and Arther W. Sherman Jr., Personnel
Management, (3d ed.; Ohio : Ohio South Western Publishing Co., 1963),
p. 248.

ลำดับขั้นสำคัญในกระบวนการประเมินผลคือ การกำหนดจุดมุ่งหมายของการประเมิน และการตั้งเกณฑ์ประเมินซึ่งตรงกับความคิดเห็นของสุภาพ วาดเขียน และเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์^๒ แต่ สุภาพ วาดเขียน เสนอหลักการสำคัญอีกประการหนึ่งคือ การประเมิน ผลนั้น ต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

หลักการประเมินผลงานที่ใช้อยู่โดยทั่วไป ไม่มีดังนี้^๓

- ๑. ต้องกระทำติดต่อกันและทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะดูว่างานที่ทำไป แล้วนั้นได้ผลดีเพิ่มขึ้นใด หากมีปัญหาหรือข้อบกพร่องจะได้ปรับปรุงแก้ไขได้ทันเวลาที่
- ๒. ต้องกระทำร่วมกัน ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะ
- ๓. ต้องมีจุดมุ่งหมายเป็นสำคัญ
- ๔. ต้องรับฟังความคิดเห็นของบุคคลในคณะ
- ๕. ต้องประเมินทุกด้าน
- ๖. ควรจัดทำใหม่การวัดผลงานเอง
- ๗. เลือกเทคนิคประเมินผลให้เหมาะสม

^๑สุภาพ วาดเขียน และ อรพินธ์ โภชนาคา, การประเมินผลการเรียนการสอน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๑๒.

^๒เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และ เอนกกุล กริแสง, หลักเบื้องต้นของการวัดผลการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, ๒๕๑๙), หน้า ๒๖.

^๓วิจิตร (ธีระกุล) วรุฒบางกูร, กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และ สุพิชญา ธีระกุล, การนิเทศการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิเศษเอนต์, ๒๕๑๙), หน้า ๑๖๒ - ๑๖๓.

๘. เตรียมบันทึกผลการประเมิน
๙. ตรวจสอบรากฐานแห่งความเป็นจริง

การประเมินผลการปฏิบัติงานนั้น ยัง พินยานิยม ได้เสนอแนะให้ประเมินในรายละเอียดต่อไปนี้คือ

๑. การวางแผนงาน ลำดับขั้นการปฏิบัติ การเลือกใช้เครื่องมือและวัสดุ การใช้ความรู้ทางทฤษฎี
๒. ผลงานที่ผลิต ความถูกต้อง ความแม่นยำ ความเกลี้ยงเกลา
๓. ความรวดเร็วในการทำงาน
๔. นิสัยในการปฏิบัติงาน การรักษาความสะอาด ความเป็นระเบียบ การระวังรักษาเครื่องมือ ความปลอดภัย การประหยัดวัสดุ
๕. เจตนาดี ความร่วมมือ ความเชื่อถือ หรือไว้วางใจได้ ความริเริ่ม ความสนใจ

ทั้งนี้สามารถประยุกต์เป็นหลักการประเมินผลนักศึกษาฝึกสอนได้ ดังนี้

๑. ต้องกำหนดสิ่งที่จะประเมินให้ชัดเจนว่าจะประเมินพฤติกรรมใดบ้าง
๒. ทำความเข้าใจพฤติกรรมที่จะประเมินร่วมกันทั้งผู้ประเมินและผู้ถูกประเมิน
๓. ต้องประเมินให้ครบถ้วนตามจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน เช่น ประเมินด้านความรู้ ทักษะการสอน และเจตนาดี เป็นต้น
๔. เลือกรูปวิธีประเมินผลให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายที่จะประเมิน

ยัง พินยานิยม, การวัดผลการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา, ๒๕๒๓), หน้า ๒๕๔.

- กำหนดให้
๕. ควรให้นักศึกษาได้ประเมินตนเองและเพื่อนนักศึกษาตามเกณฑ์ที่กำหนดให้
  ๖. เมื่อประเมินในแต่ละครั้งต้องแจ้งผลให้ผู้ถูกประเมินได้ปรับปรุงแก้ไข
  ๗. หลังจากการประเมินแล้วควรมีบทสรุปเพื่อเปรียบเทียบในการประเมินครั้งต่อไป
  ๘. ควรนำผลการประเมินไปวินิจฉัย กับทำสาเหตุเพื่อแก้ปัญหา
  ๙. การประเมินผลการฝึกสอนต้องกระทำต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอหลาย ๆ ครั้ง เพื่อเป็นการกระตุ้นนักศึกษาฝึกสอน

การประเมินผลครู

ก. ลักษณะครูที่ดี

ครูดียอมเพียบพร้อม	คุณธรรม
มีเมตตาประจำ	จิตใจ
ศิษย์ใ้ประกอบการรวม	ทำผิด
ห้านยอมอภัยให้	บ่แค่น เคืองจน

ลักษณะครูที่ดีสำคัญคือ ต้องเปี่ยมด้วยคุณธรรม มีเมตตาต่อศิษย์ ไม่ถือโกรธเมื่อเด็กทำผิดและรู้จักให้อภัย

อัญชลี แจ่มเจริญ, ปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ, (กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, ๒๕๒๑), ปกรอง.

ผู้โท เจริญสุข กล่าวถึงลักษณะครูที่ประกอบด้วย ๓ ข้อ^๑

๑. ชอบสอน
๒. ชอบเด็ก
๓. ชอบวิชาที่สอน

อธิบายไว้ว่าครูก็ต้องมีทักษะทางการสอน ต้องมีคุณธรรมคือเมตตา เด็ก และมีความรู้ในเนื้อหาวิชาสอน

วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา^๒ ได้วิจัยเรื่องลักษณะของครูที่สังคมต้องการ แล้วสรุปเสนอแนะแนวทางให้ครูปฏิบัติดังนี้

๑. ประพฤติตนให้อยู่ในกรอบศีลธรรมอันดีที่เป็นที่ยอมรับกัน
๒. สนใจศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมให้กว้างขวางและทันสมัยเสมอ
๓. ใ้ช้กลวิธีสอนและจิตวิทยาในการสอนนักเรียน
๔. เอาใจใส่และตั้งใจสอน และช่วยงานพิเศษ
๕. อบรมความประพฤติของ เด็ก
๖. ให้ความสำคัญกับตนเองแต่ไม่มากเกินไป
๗. ช่วยเหลือชุมชน
๘. มีบุคลิกภาพดี
๙. ไม่ควรหารายได้พิเศษประเภทที่เกี่ยวข้องกับอบายนุช

^๑ผู้โท เจริญสุข, เทคนิคของความเป็นครู (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แมฆานการเรือน, ๒๕๕๕), หน้า ๒๘๘.

^๒วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ฝ่ายโครงการ, ลักษณะของครูที่สังคมต้องการ, หน้า ๘๒ - ๘๓.

นั่นคือครูต้องสอนดี มีหลักจิตวิทยา มีความเป็นกันเอง มีความซื่อสัตย์ มีความ
ประพฤติและบุคลิกภาพดี นอกจากนี้ยังต้องช่วยเหลือชุมชนคนอื่นด้วย ข้อสรุปนี้สอดคล้อง
กับข้อคิดเห็นของ กอ สวัสดิ์พานิชย์^๑ ซึ่งให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของครูที่ผู้ไข้ครูต้องการ
ดังนี้

- ๑. ครูต้องรักเด็ก เข้าใจ และเห็นใจเด็ก
- ๒. มีความรู้ในวิชาที่ตนสอน
- ๓. สามารถจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับวัยเด็ก
- ๔. เชี่ยวชาญในการสอน
- ๕. เอาใจใส่เด็กทั้งตัวไม่ใช่แต่วิชาการ เท่านั้น
- ๖. เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก

แสดงว่าครูไม่แค่จะต้องรู้วิธีถ่ายทอดวิชาให้แก่มิชยเท่านั้น หากยังต้อง
สอดส่องความประพฤติของ เด็กในชั้นเรียนแต่ละคน^๒

ข. เกณฑ์ประเมินครู

เฉลียว บุรีภักดิ์ และคณะ ได้รวบรวมลักษณะของครูดี โดยศึกษาใน

๓ ลักษณะ คือ

^๑ กอ สวัสดิ์พานิชย์, "ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับการฝึกหัดครู," ข้อคิดฝึกหัดครู
จากการสัมมนา. เอกสารนิเทศการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ ๑๕๒, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
คุรุสภา, ๒๕๑๓), หน้า ๒๑๑.

^๒ แพรวพิทยา, แนะนำหนังสือใน เซอร์เบิร์ต โทลด์, สู่การสอน, แปลโดยบรรจุลี
คุณานุภกร, หนังสือแปลชุด "นวัตสัน" เล่มที่ ๔๔, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แพรวพิทยา,
๒๕๑๓), ปกหลัง.

- ๑. ลักษณะของครูจากประสบการณ์ของผู้และนักคนควา
- ๒. ลักษณะของครูที่พิจารณาจากลักษณะของครูไทยในอดีตที่ใ้รับ

การยกย่องว่า เป็นครูดี

- ๓. ลักษณะของครูจากผลงานวิจัย

ได้ขอสรุปเพื่อสร้าง เกณฑ์ลักษณะครูดี ๘ ด้าน คือ ด้านการสอนด้านวิชาการ
 ด้านสุขภาพทางกายและจิต ด้านมนุษยสัมพันธ์กับนักเรียน ตลอดจนออกไป ต่อผู้บังคับบัญชา
 และขอเพื่อนร่วมงาน ด้านคุณธรรมและความประพฤติ ด้านบุคลิกลักษณะ ด้านการอบรม
 แนะนำ และการปกครอง ด้านการเป็นพลเมืองที่เ้าใจกับประชาธิปไตย

คุณลักษณะของครูทั้ง ๘ ด้านนี้ สอดคล้องกับงานวิจัยในโครงการปรับปรุง
 หลักสูตรการฝึกหัดครู ๓ เรื่อง คือ^๒

- ๑. การศึกษาความสอดคล้องระหว่างหลักสูตรการฝึกหัดครูกับหลักสูตร
 ประถมศึกษา พ.ศ.๒๕๒๑ ซึ่งจำแนกสมรรถภาพของครูประถมออกเป็น ๓ ลักษณะ คือ

- ก. สมรรถภาพด้านความรู้
- ข. สมรรถภาพด้านทักษะ
- ค. สมรรถภาพด้านคุณลักษณะและทัศนคติ

- ๒. การศึกษาหาสมรรถวิสัยของครูประถมศึกษาที่ต้องการ ซึ่งกำหนด
 สมรรถภาพครูออกเป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับด้านต่าง ๆ คือ

- ก. ด้านชุมชนและสิ่งแวดล้อม เช่น การร่วมมือกับชุมชน
- ข. ด้านหลักสูตรเป็นสมรรถวิสัยเกี่ยวกับความเข้าใจหลักสูตร
- ค. ด้านตัวเด็ก ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวเด็ก

^๑ เฉลียว บุรฉัตร และคณะ, รายงานผลการวิจัยเรื่องลักษณะของครูที่ดี, เอกสาร
 นิเทศการศึกษามบที่ ๑๔๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ตำรวจ, ๒๕๒๐) หน้า ๖ - ๒๘.

^๒ โครงการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกหัดครู, การประชุมปฏิบัติการ ๑, (กรุงเทพมหานคร :
 ม.ป.ท.) หน้า ๑๖ - ๒๕.

- ง. คำนวณโรงเรียน เช่น ควบคุมและตกแต่งห้องเรียน บริเวณโรงเรียน
- จ. ความตัวครู ได้แก่บุคลิกลักษณะ กริยาท่าทาง ความกระตือรือร้น
- ฉ. คำนวณการปฏิบัติการสอน เช่นการเลือกใช้วิธีสอน อุปกรณ์ เหมาะสม
- ช. คำนวณการประเมินผล ได้แก่ความสามารถคำนวณการสร้ง เครื่องมือ

ประเมินผล

๓. การติดตามผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันการเป็กัตครูที่สอนในระดับประถมศึกษา การวิจัยเรื่องนี้ใช้แบบประเมินคุณลักษณะของครู ๒ แบบ คือ

ก. แบบประเมินผลการปฏิบัติงานของครู ซึ่งประเมินเกี่ยวกับ

- ๑. ความรู้ความสามารถในการสอน
- ๒. ทักษะในวิธีสอนและความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่
- ๓. มนุษยสัมพันธ์และลักษณะของความเป็นครู

ข. แบบประเมินผลการสอน ซึ่งประเมินเกี่ยวกับ

- ๑. พฤติกรรมการสอน
- ๒. อุปกรณ์การสอน
- ๓. การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน

นิวัฒน์ ोजनाพงษ์ ได้สร้างเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติของครู โดยใช้แบบประเมินผล ๓ ลักษณะ คือ

- ๑. แบบประเมินผลงานในหน้าที่
- ๒. แบบประเมินผลงานพิเศษ
- ๓. แบบประเมินผลคุณลักษณะ เฉพาะตัวครู

นิวัฒน์ ोजनाพงษ์, "เกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของข้าราชการครูส่วนจังหวัด
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครพนม" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต
ภาควิชาบริหารการศึกษาศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒), หน้า ๑๕๕ - ๑๕๗.

บริบูรณ์ สุธงสุภา ได้สร้างเกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยประเมินครูใน ๑๐ ด้าน คือ การเตรียมงาน ความสามารถในการสอน การกระตุ้นนักเรียน ความรอบรู้แม่นยำ เทคนิคในการสอน วินัยและการควบคุมชั้น การสร้างบรรยากาศในห้องเรียน มุคลิกภาพ ความสัมพันธ์ต่อคณะครูและบุคลากร ทักษะคติสอนนักเรียน

นิคม ช่วยปลัด ได้สร้างเกณฑ์โดยศึกษาลักษณะครูดีจากความคิดของบุรุษคุณวุฒิ^๒ ครอบคลุมคุณลักษณะ ๖ ประการ คือ

๑. ด้านวิชาการและการสอน
๒. ด้านสังคม
๓. ด้านสัมพันธ์ภาพกับนักเรียน
๔. ด้านปฏิบัติงานทั่วไป
๕. ด้านส่วนตัว
๖. ด้านคุณลักษณะพิเศษ

คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา^๓ บรรยายถึง เกณฑ์เพื่อรชนาครู ดังนี้

บริบูรณ์ สุธงสุภา, "เกณฑ์ประเมินผลการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา ๘" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๓), หน้า ๑๐.

นิคม ช่วยปลัด, "การประเมินสมรรถภาพของครูในเขตการศึกษา ๓" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๒), หน้า ๓๘ - ๔๐.

"คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, ๒๕๑๘), หน้า ๑๕๒ - ๑๕๖.

๑. บุคลิกลักษณะ เช่น รักการอ่าน มีความคิดเป็นของตัวเองและกล้าแสดงออก วางตนอยู่ในกรอบศีลธรรมจรรยา มานะมากบนและมีชัยดี

๒. ความสัมพันธ์กับนักเรียน เป็นผู้กระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่มเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ความคิดอย่างเสรี สนับสนุนให้รู้จักทำงานกลุ่ม ใช้ความรักความสนใจเอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกัน แนะนำนักเรียน อบรมนักเรียนให้ก้าวไปในคุณธรรมจริยธรรม

๓. มนุษย์สัมพันธ์ รวมกิจกรรมทางการเกษตร ประพาศดินเป็นแบบอย่าง และชักนำให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม รักความยุติธรรม ร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของท้องถิ่น

สมาน แสงมล^{*} ให้หลักในการพิจารณาผลการปฏิบัติงานของครูว่าต้องประเมินในสิ่งต่อไปนี้

๑. การปฏิบัติตนของครู เกี่ยวกับ

ก. ความประพฤติส่วนตัว มีความสุภาพเรียบร้อย ไม่ดื่มสุรา เมาเมาไม่เจาฐ ไม่เล่นการพนัน ไม่มีหนี้สิน แต่งกายสะอาด ทำตนให้เป็นที่เคารพนับถือ

ข. ลักษณะการทำงาน มาทำงานตรงเวลา เอาใจใส่ต่องานที่มีความรับผิดชอบ รู้จักแก้ปัญหา

ค. มีมนุษยสัมพันธ์ เข้ากับนักเรียน เพื่อนครู และผู้ปกครองได้ดี

๒. ผลงานในหน้าที่ประจำ ผลการสอบในชั้น หรือวิชาที่ตนรับผิดชอบ การจัดห้องเรียน งานธุรการในชั้นหรือในวิชาที่ตนรับผิดชอบ

๓. ผลงานพิเศษ ผลงานที่ได้รับนอกเหนือไปจากงานประจำ หรือพยายามเสาะแสวงหาทำให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียนเป็นพิเศษ

คุณสมบัติทั้ง ๓ ด้านของครูนี้คล้ายกับลักษณะที่อยู่ในเกณฑ์ประเมินของ

---

^{*}สมาน แสงมล, "การพิจารณาผลการปฏิบัติงานของครู," คู่มือครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์, ๒๕๑๔), หน้า ๓๗.

มหาวิทยาลัยรัฐเจอร์ (Rutgers University) ซึ่งประเมิน ๓ ด้าน คือ

๑. ด้านบุคลิกภาพ รูปร่าง ท่าทาง ความร่วมมือ อารมณ์ขัน รู้จักกาลเทศะ
สุขภาพดี ใส่ใจและตรงต่อเวลา

๒. ด้านวิชาชีพ มีความยืดหยุ่น ปฏิบัติตามระเบียบโรงเรียนมีจรรยาบรรณ
ร่วมมือกับเพื่อนร่วมงาน ครู นักเรียน และผู้ปกครอง

๓. การปฏิบัติการสอนหรือการจัดดำเนินการสอน การจัดห้องเรียน
มีความรู้แน่นยำในเนื้อหาที่สอน รู้วิธีสอนมีเทคนิคการสอน ความรู้ทางภาษาดี

ในการประเมินผู้ที่จะมีอาชีพครูนั้น เมธี ปิรันธนานนท์ กล่าวว่าคุณสมบัติ
ที่บุคคลที่จะมีอาชีพครูควรมี คือ

- ๑. สุขภาพร่างกายดี
- ๒. ปัญญาและสุขภาพจิตดี
- ๓. บุคลิกภาพดี
- ๔. มีคุณลักษณะทางศีลธรรม
- ๕. มีความรู้ทางการศึกษาเป็นภูมิหลังดี

อภิสิทธิ์ พาหะมาก เสนอเกณฑ์ประเมินผู้สมัครเข้าเป็นครู^๓ ดังนี้

^๑ Grady's Styles Johnston and Carol Camp Yeakey, "The Supervision of Teacher Evaluation : A Brief Overview," Journal of Teacher Evaluation , 30 : 2 (March - April 1979), p.18.

^๒ เมธี ปิรันธนานนท์, "ข้าพเจ้าจะเป็นครูที่ไหนหนอ" เอกสารชุดประกอบความรู้สำหรับครูใหม่ (นครปฐม : พระปฐมการพิมพ์, ๒๕๒๓), หน้า ๑๖.

^๓ อภิสิทธิ์ พาหะมาก, "เกณฑ์การสรรหาและคัดเลือกครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคใต้" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ๒๕๑๕), หน้า ๓๓ - ๓๔.

๑. ด้านการสอน เช่นความเข้าใจกลวิธีสอน และทักษะในการใช้
อุปกรณ์ ความรู้ในการปกครองนักเรียน

๒. ด้านคุณธรรมและความประพฤติ เช่นตรงต่อเวลา เป็นคนมีเหตุผล
มีความมั่นคงในอารมณ์

๓. ด้านสุขภาพและอนามัยของผู้สมัคร เช่น เอาใจใส่ความสะอาด

๔. ด้านความเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตย

๕. ด้านความรู้

๖. ด้านมนุษยสัมพันธ์ เช่นความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่น

๗. ด้านการอบรมแนะแนวและการปกครอง เช่นเป็นผู้มีระเบียบ

วินัย มีความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจเด็ก

จากการศึกษาลักษณะของครูดีและเกณฑ์ประเมินครูนี้ ทำให้สรุปได้สั้น ๆ ว่า
ครูดีควรประกอบด้วยลักษณะสำคัญ ๆ ที่แตกต่างจากบุคคลในอาชีพอื่น ๔ ประการ คือ

๑. มีความรู้ดี

๒. มีทักษะการสอน

๓. มีบุคลิกภาพดี

๔. มีความประพฤติดีและมีคุณธรรม

๑๑. ความรู้

ก. ความหมาย

หมายถึงบรรดาข้อเท็จจริงและรายละเอียดของเรื่องราวและการกระทำ
ใด ๆ ที่มนุษย์ได้สัมผัสและถ่ายทอดกันต่อ ๆ มาแต่ในอดีตและสามารถรับทราบสิ่งเหล่านั้นได้

ชวาล แพร์ตกุล, เทคนิคการเขียนข้อทดสอบ (กรุงเทพมหานคร : โรงเรียน
แพร์ตกุลสรณ์, ๒๕๒๒), หน้า ๑๑.

ข. ความรู้ของครูประกอบควย

ความรู้วิชาสามัญ

- ๑. รู้และสามารถเขียนเรียงความร้อยแก้ว และย่อความได้เป็นอย่างดี
- ๒. รู้ลักษณะและข้อบังคับของคำประพันธ์ และร้อยกรองอย่างง่าย ๆ
- ๓. รู้ลักษณะและโครงสร้างพื้นฐานของภาษาไทย
- ๔. อ่านทำนองเสนาะ คำประพันธ์ร้อยกรองที่มีในแบบเรียนได้ทุกชนิด
- ๕. ใช้ภาษาไทยได้ทั้งการฟัง พูด อ่าน และเขียน
- ๖. วิชาวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน
- ๗. รู้เรื่องเกี่ยวกับนิเวศศึกษา
- ๘. รู้ความก้าวหน้าใหม่ ๆ ทางวิทยาศาสตร์ และเรื่องที่มีในแบบเรียน

วิชาวิทยาศาสตร์อย่างละเอียด

- ๘. มีความรู้เกี่ยวกับการทดลองและสาริตทางวิทยาศาสตร์ที่จำเป็น

สำหรับการสอนระดับประถมศึกษา

- ๑๐. คิคคำนวณคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง
- ๑๑. รู้หลักเบื้องต้นและเนื้อหาเบื้องต้นของวิชาคณิตศาสตร์
- ๑๒. รู้เกษตรกรรมเบื้องต้น
- ๑๓. รู้ระบบการปกครองประเทศไทยและระบบการปกครองอื่น ๆ
- ๑๔. รู้วิทยธรรมและพิธีการทางศาสนาในศาสนาต่าง ๆ พอสังเขป
- ๑๕. รู้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน
- ๑๖. รู้กฎหมายและการเมืองเบื้องต้น
- ๑๗. รู้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

ทางธรรมชาติ

- ๑๘. รู้ประวัติศาสตร์ไทยตั้งแต่ต้นเดิมของไทยถึงสมัยรัตนโกสินทร์

- ๕๙. ภูพลาณามัยสำหรับบุคคลและชุมชน
- ๖๐. ภูศิลป์สำหรับครู
- ๖๑. ภูคนตรีสำหรับครู

ความรู้วิชาการ

ที่คนสอน

- ๖๒. ภูจุกุมงหมายของการจัดการศึกษา
- ๖๓. ภูจุกุมงหมายและเนื้อหาสาระของหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชา
- ๖๔. ภูชั้นตอนของการนำหลักสูตรไปสู่ขั้นที่การสอน
- ๖๕. ภูการวิเคราะห์หลักสูตรและประโยชน์ของการวิเคราะห์หลักสูตร
- ๖๖. ภูจิตวิทยาเกี่ยวกับเด็กและธรรมชาติของเด็กแต่ละวัย
- ๖๗. ภูความต้องการของเด็กแต่ละวัย
- ๖๘. ภูจักเด็กและพื้นฐานทางครอบครัวเด็ก
- ๖๙. ภูวิธีการให้รางวัลและลงโทษ
- ๗๐. ภูหลักและวิธีการแนะแนว
- ๗๑. ภูวิธีสร้างและใช้อุปกรณ์การสอน
- ๗๒. ภูระเบียบและหลักการวัดผล
- ๗๓. ภูวิธีการวัดผลหลาย ๆ วิธี
- ๗๔. ภูวิธีเขียนข้อสอบหลาย ๆ แบบ
- ๗๕. ภูจุกุมงหมายของการฝึกสอน
- ๗๖. ภูบทบาทหน้าที่ของครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศก์ และนักศึกษาฝึกสอน
- ๗๗. ภูวิธีการช่วยเหลือครูใหม่ตามเหมาะสม

ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สรุปผลการวิจัย
เรื่อง ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์มาตรฐานของการสอนระดับประถมศึกษา ๒๕๑๗ - ๒๕๒๑
 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กรีนสาร, ๒๕๒๓), หน้า ๖๕ - ๑๗.

ค. การวัดความรู้

ความรู้ของครูสามารถวัดได้โดยคำถามประเภทถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง
วิธีการ และความคิดรวบยอด

๒. ทักษะการสอน

ก. ความหมาย

หมายถึงความสามารถในการสอนได้อย่างคล่องแคล่ว

ข. ทักษะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาฝึกสอน

วิทยาลัยครูเชียงใหม่วิเคราะห์ทักษะที่จำเป็นสำหรับนักศึกษาฝึกสอนมี

๑. ทักษะการตั้งคำถาม
๒. ทักษะการเสริมแรง
๓. ทักษะการอธิบายและเล่าเรื่อง
๔. ทักษะการสร้างสถานการณ์จำลอง และบทบาทสมมุติ
๕. ทักษะการเลือก ผลิต วัสดุ และศิลปะ
๖. ทักษะการร้องเพลงและดนตรี

ค. การวัดทักษะ

ประคอง กรรณสูต และคณะ^๑ ได้สร้างแบบประเมินผลทักษะการสอนต่าง ๆ
๑๐ ทักษะดังนี้

ชวาล แพรัตกุล, เทคนิคการเขียนข้อทดสอบ, หน้า ๑๑.

วิทยาลัยครูเชียงใหม่, ผลการทดลองฝึกทักษะบางประการ ก่อนการฝึกสอนของ
นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูง (เชียงใหม่ : วิทยาลัยครูเชียงใหม่,
๒๕๒๑), หน้า ๑๗ .

^๑ประคอง กรรณสูต และคณะ การสร้างแบบประเมินผลสมรรถภาพการสอน
(กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า ๔๐ - ๔๔.

๑. การนำเข้าสู่บทเรียน

- ๑.๑ สอดคล้องและสัมพันธ์กับเรื่องที่จะสอน
- ๑.๒ สัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของนักเรียน
- ๑.๓ ลำดับขั้นของพจนานำเข้าสู่บทเรียนต่อเนื่องกัน
- ๑.๔ ใช้วิธีการที่กระชับรัดกุม
- ๑.๕ เราให้เกิดความสนใจ
- ๑.๖ เหมาะสมกับระดับชั้น
- ๑.๗ เหมาะสมกับเวลา

๒. การดำเนินการสอน

- ๒.๑ จัดกิจกรรมไว้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้
- ๒.๒ เลือกวิธีสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพชั้นเรียน
- ๒.๓ เลือกพฤติกรรมไว้สอดคล้องกับเนื้อหา และสภาพชั้นเรียน
- ๒.๔ ลำดับกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดี นำไปสู่การสรุปบทเรียนได้
- ๒.๕ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
- ๒.๖ จัดกิจกรรมโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- ๒.๗ ให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้หรือค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง
- ๒.๘ ให้ความสำคัญหรือข้อเสนอแนะเมื่อนักเรียนต้องการความช่วยเหลือ
- ๒.๙ ให้ออกงานนักเรียนได้ฝึกทำงานร่วมกัน

๒.๑๐ ให้โอกาสนักเรียนได้มีกคคคหห เหตุผลและแก้ปัญหหหหหห
มีระบบ

๒.๑๑ สอนเนื้อหาได้ถูกต้อง

๓. การยกตัวอย่าง

๓.๑ ตรงกับเนื้อหาที่สอน

๓.๒ เหมาะสมกับระดับชั้น

๓.๓ สัมพันธ์กับประสบการณ์ของนักเรียน

๓.๔ ขยายความได้ชัดเจนและถูกต้อง

๓.๕ สนับสนุนให้นักเรียนยกตัวอย่างประกอบการอธิบาย

๔. การอธิบายและเล่าเรื่อง

๔.๑ ใช้ภาษาชัดเจนถูกต้องเข้าใจง่าย

๔.๒ มีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องกันในการอธิบายและเล่าเรื่อง

๔.๓ มีสื่อการสอนประกอบการอธิบายและเล่าเรื่อง

๔.๔ แสดงท่าทาง และสีหน้าประกอบ

๔.๕ ใช้เสียงและสำเนียงเหมาะสม

๔.๖ ให้นักเรียนแสดงข้อคิดเห็นจากเรื่องที่เล่า

๕. การใช้คำถาม

๕.๑ ตรงประเด็น

๕.๒ ถามให้แสดงความคิด

๕.๓ กระตุ้นให้นักเรียนขยายคำตอบ

๕.๔ เปลี่ยนคำถามให้สูงขึ้นเมื่อนักเรียนตอบไม่ได้

๕.๕ เว้นระยะเวลาระหว่างถาม

- ๕.๖ เปิดโอกาสให้นักเรียนแต่ละคนตอบ
- ๕.๗ ถามไต่ทั่วทั้งชั้น
- ๕.๘ ให้นักเรียนค้นพบคำตอบด้วยตนเอง

๖. การใช้สื่อการสอน

- ๖.๑ เหมาะสมกับเนื้อหาบทเรียน ผู้เรียน และสภาพห้องเรียน
- ๖.๒ ใช้ตามลำดับก่อนหลังอย่างคล่องแคล่ว
- ๖.๓ มีขนาดเหมาะสม ชัดเจน และถูกต้อง
- ๖.๔ มีลักษณะและสีดึงดูดความสนใจ
- ๖.๕ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการใช้
- ๖.๖ ฝึกให้นักเรียนใช้และเก็บอุปกรณ์
- ๖.๗ เขียนกระดานคำได้ถูกวิธี
- ๖.๘ ลบกระดานคำอย่างถูกวิธี

๗. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

- ๗.๑ มีความมั่นใจและตอบปัญหาได้อย่างถูกต้อง
- ๗.๒ ใช้วิธีแก้ปัญหาย่างเหมาะสมกับสถานการณ์
- ๗.๓ แก้ปัญหาโดยคำนึงถึงส่วนรวม
- ๗.๔ ควบคุมอารมณ์ได้
- ๗.๕ ใช้ปฏิภาณและไหวพริบ

๘. การควบคุมชั้นเรียน

- ๘.๑ สนใจนักเรียนอย่างทั่วถึง
- ๘.๒ เคารพนักเรียนอย่างทั่วถึงขณะที่ทำกิจกรรมในชั้นเรียน
- ๘.๓ สนใจความเป็นระเบียบและวินัยของชั้นเรียน

๘.๘ ใช้วิธีการที่เหมาะสมเพื่อดึงนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรม

๘. การสร้างความสนใจและเสริมกำลังใจ

๘.๑ เสนอให้นักเรียนเห็นสิ่งที่น่าสนใจและความสำคัญของบทเรียน

๘.๒ จัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับบทเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้เปลี่ยน
อิริยาบถ

๘.๓ ใช้การเคลื่อนไหว และท่าทางอย่างมีจุดมุ่งหมาย

๘.๔ ใช้สัมผัสเสียงในการสร้างความสนใจ

๘.๕ มีการให้กำลังใจนักเรียน

๑๐. การสรุปบทเรียนและการประเมินผล

๑๐.๑ ให้นักเรียนสรุปบทเรียนได้ด้วยตนเอง

๑๐.๒ มีวิธีการสรุปที่เหมาะสม

๑๐.๓ มีการฝึกหรือสรุปจนนักเรียนเกิดการ เรียนรู้ตามจุดประสงค์

๓. บุคลิกภาพ

ก. ความหมาย

หมายถึง ลักษณะนิสัย (Traits) ที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล เป็นสิ่งที่ยากความแตกต่างระหว่างบุคคล

ข. องค์ประกอบของบุคลิกภาพ

๑. ลักษณะนิสัย และอุปนิสัยซึ่ง นิคม มัทจปุระ^๒ ให้ความหมายดังนี้

^๑ ศาสตร์ สุคนธรังษี, การวัดในการจัดงานบุคคล, หน้า ๒๑๒.

^๒ นิคม มัทจปุระ, จริยศาสตร์ (มหาสารคาม : วิทยาลัยครูมหาสารคาม, ๒๕๒๒),

ก. นิสัย เป็นผลของการกระทำซ้ำ ๆ หลายครั้งจนเกิดความเคยชิน แม้พยายามไม่ทำอีก แต่จะเป็นไปโดยไม่รู้ตัว

ข. อุปนิสัย คือความโน้มเอียงอันถาวรของจิต เกิดขึ้นจากนิสัยและเจตจำนงอันมั่นคง เกิดจากการกระทำอันเต็มไปด้วยความสมัครใจของตน

๒. อารมณ์ หมายถึงที่เกี่ยวกับ กำลังใจ ความรู้สึกใต้ออมและแนวการครองชีวิต

๓. ความสนใจ หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลแต่ละคนประสงค์จะทำ หรืออยากจะทำหรือไม่อยากทำ

๔. ความสามารถในการปรับตัว หมายถึง ระดับความสามารถของแต่ละคนที่จะปฏิบัติและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข โดยสอดคล้องกับวัฒนธรรมและสังคม

๕. ทัศนคติ หมายถึง ปฏิกริยาของบุคคล แต่ละคนที่มีต่อหรือสนองตอบบุคคลอื่น ๆ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ หรือแนวคิดต่าง ๆ ในสังคม

ค. การวัดบุคลิกภาพ

แบทเชลเดอร์และคณะ (Batchelder et al)^๑ ได้คิดแบบประเมินผลบุคลิกภาพของครู ๑๐ ด้านคือ ด้านอารมณ์ ลักษณะภายนอก สุขภาพ ความซื่อสัตย์ การปรับตัว การร่วมมือกับผู้อื่น นำเสียงและคำพูด ความเป็นผู้นำ ความสามารถเป็นที่ปรึกษา และความสามารถทางสังคม เพื่อให้ครูได้ประเมินตนเอง เพื่อจะได้รู้จักตนเอง และสามารถคิดปรับปรุงตนเองในข้อที่ยังค้อย รายละเอียดในแบบประเมินมีดังนี้

^๑H.T. Batchelder et al, Student Teaching in Secondary Schools,

อ้างถึงใน ชวนพิศ ทองทวี, บทบาทของครู : จิตวิทยาสังคม (มหาสารคาม :

วิทยาลัยครูมหาสารคาม, ๒๕๒๓), หน้า ๖๕ - ๗๐.

๑. ความมั่นคงทางอารมณ์และสุขภาพจิต

- ๑.๑ ไม่รู้สึกกลัว ไม่ลงโทษตนเอง ไม่ละอายใจ ไม่วิตกกังวล
กับสิ่งเล็กๆ น้อยๆ
- ๑.๒ ไม่มีความรู้สึกไวจนเกินไปต่อคำวิพากษ์วิจารณ์
- ๑.๓ รู้จักหาความสุขใส่ตัวเอง
- ๑.๔ ไม่โกรธง่าย
- ๑.๕ ไม่ขี้อายจนเกินไป
- ๑.๖ ไม่เจ้าอารมณ์
- ๑.๗ ไม่สร้างวิมานในอากาศ
- ๑.๘ สามารถเผชิญกับปัญหาที่ไม่คาดฝันได้โดยไม่ตื่นเต้นเกินไป
- ๑.๙ ปรับตัวได้ดีกับความเปลี่ยนแปลง
- ๑.๑๐ มีการควบคุมตนเองดี
- ๑.๑๑ ไม่รู้สึกมีหมกมุ่นหรือหมกมุ่นมากเกินไป
- ๑.๑๒ ไม่เป็นคนอารมณ์ขึ้นๆ ลงๆ ฟีเข้าฟีออก
- ๑.๑๓ ทนต่อความผิดหวังได้โดยไม่ลำบาก

๒. ลักษณะภายนอก

- ๒.๑ แต่งกายดีทุกโอกาส
- ๒.๒ คั่นตัวอยู่เสมอและเป็นสง่า
- ๒.๓ เป็นตัวของตัวเอง
- ๒.๔ มีรสนิยมดีในการเลือกเครื่องใช้ส่วนตัว
- ๒.๕ มีกริยามารยาทน่าประทับใจ
- ๒.๖ เลือกรับใช้ได้ดี
- ๒.๗ รักษาเสื้อผ้าให้เรียบและสะอาดอยู่เสมอ

๓. สุขภาพ ความแข็งแรง และมีชีวิตชีวา

- ๓.๑ แสดงออกว่าเป็นผู้มีกำลัง
- ๓.๒ ตั้งตัวอยู่เสมอทั้งทางกายทางจิต
- ๓.๓ กระตือรือร้นและร่าเริง
- ๓.๔ คล่องแคล่ว
- ๓.๕ พรหมที่จะเผชิญสถานการณ์ต่าง ๆ ใค้อย่างเฉลี่ยาวฉลาด
- ๓.๖ แสดงออกว่ามีความสุข

๔. ความซื่อสัตย์

- ๔.๑ แสดงออกว่ามีค่านิยมที่ดี
- ๔.๒ เชื่อใ้ความทำดีในทุกโอกาส
- ๔.๓ เชื่อใ้ความมีความสุจริต
- ๔.๔ ไม่ทำความชั่ว
- ๔.๕ รักษาคำพูดไม่ผิดนัก
- ๔.๖ ยุติธรรม ตรงไปตรงมาในการติดต่อกับผู้อื่น
- ๔.๗ เมตตากรุณา
- ๔.๘ รักษามาตรฐานของความประพฤติ

๕. ความสามารถในการปรับตัว

- ๕.๑ เข้าใจสิ่งที่คนอื่นแนะนำใ้ทราบเร็ว
- ๕.๒ มีความรับผิดชอบที่จะทำความดี (ตอบสนองสถานการณ์ต่าง ๆ ในทางบวก)
- ๕.๓ ยินดีที่จะเสียสละความสุขส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือผู้อื่น
- ๕.๔ ยินดีที่จะเผชิญสถานการณ์ใหม่ ๆ
- ๕.๕ มีความเห็นอกเห็นใจและอดทนในการร่วมทุกข์ร่วมสุขกับคนอื่น

๕.๖ กล้าพูดในสิ่งที่ควรพูด และมีความสามารถทางการพูด

๖. การร่วมมือกับผู้อื่น

๖.๑ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น เพื่อทำงานของส่วนรวมบรรลุเป้าหมาย

๖.๒ รับผิดชอบต่อหน้าที่เมื่อจำเป็น

๖.๓ ให้ความร่วมมือที่ดีเมื่อเป็นที่ต้องการ

๖.๔ ยินดีรับฟังคำแนะนำและพยายามปรับปรุงให้ดีขึ้น

๖.๕ เห็นแก่สวัสดิภาพของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

๖.๖ เฝ้ามองใจที่จะช่วยเหลืองานพิเศษนอกเหนือจากงานในหน้าที่

๖.๗ เป็นผู้ร่วมงานที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์แก่หมู่คณะ

๗. น้ำเสียงและคำพูด

๗.๑ ส่อความเป็นผู้ดี

๗.๒ พูกชัดแจนถูกไวยากรณ์

๗.๓ ระวังเสียงปานกลางไม่สูงไม่ต่ำเกินไป

๗.๔ ความคุมและปรับเสียงให้เข้ากับขนาดจำนวนของผู้ฟัง

๗.๕ เน้นเสียงหนักเบา

๗.๖ เรียกความสนใจผู้ฟัง

๗.๗ พูกเข้าใจง่าย

๗.๘ ออกเสียง ถูกต้อง

๗.๙ ไม่นำราคาณ์ไม่แสดงความมกพร่องในทางพูก

๘. ความเป็นผู้นำ

๘.๑ นำนับถือ

๘.๒ มีความเชื่อมั่นในตนเอง

๘.๓ มีการวางแผนงาน จัดสายงานและตำแหน่งงานอย่างเห็น
ได้ชัด

๘.๔ สามารถรูงใจให้ผู้อื่นทำงานได้

๘.๕ สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้

๘.๖ มีการตัดสินใจที่ดี

๘.๗ ชักจูงโน้มน้าวใจคนอื่นได้ดี

๘.๘ แสดงความสามารถพิเศษ

๘.๙ แสดงความคิดริเริ่ม

๘.๑๐ สามารถแปลความคิดเห็นของกลุ่มออกมาเป็นคำพูดได้

๘.๑๑ มีความแน่วแน่ง่ายยืนยั้งความคิด

๙. เป็นที่ปรึกษา

๙.๑ มีข้อเสนอแนะที่ดีในการแก้ปัญหา

๙.๒ สามารถเลือกวิธีการที่ดีในการแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว

๙.๓ สามารถวิเคราะห์แยกแยะปัญหาได้ มองเห็นปัญหาทุกแง่

ทุกมุม

๙.๔ มีความสามารถสูง

๙.๕ รู้ว่าเมื่อไรควรจะต้องเข้าไปยุ่งเกี่ยวเป็นธุระ

๙.๖ แสดงออกว่ามีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

๑๐. มีความสามารถทางสังคม

๑๐.๑ รู้ระเบียบของสังคมเพียงพอที่จะไม่เกิดการประมาท

ขณะออกสังคม ซึ่งจะมีผลให้ผู้อื่นรำคาญ

๑๐.๒ ให้ความสนใจผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัว

๑๐.๓ สนทนาได้กว้างขวางหลายเรื่อง

- ๑๐.๔ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น
 ๑๐.๕ ทำให้คนอื่นสบายใจ
 ๑๐.๖ อยากผูกมิตร
 ๑๐.๗ มีความอดทนฟังความคิดเห็นของคนอื่น
 ๑๐.๘ สนใจคนอื่น
 ๑๐.๙ เป็นผู้ฟังที่ดี
 ๑๐.๑๐ รู้จังหวะว่าเมื่อใดควรเล่น เมื่อไรควรจริงจัง
 ๑๐.๑๑ สามารถสร้างบรรยากาศที่น่ารื่นรมย์ได้
 ๑๐.๑๒ มีอารมณ์ขัน ชี้เส้น

๔. ความประพฤติและคุณธรรม

ก. ความหมาย

ความประพฤติ หมายถึง พฤติกรรมที่มีมี โนธรรมเข้าแทรกแซง

คุณธรรม หมายถึง "ความประพฤติที่จนเคยชินติดเป็นนิสัย" หรือหมายถึง ความดีที่ควรยึดถือในความรู้สึกผิดชอบชั่วดี อันเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งควบคุมพฤติกรรมที่แสดง ออกเพื่อสนองความปรารถนา สามารถมองเห็นว่าอะไรเป็นสิ่งพึงปรารถนาของคนกลุ่มใหญ่ และพร้อมที่จะแสดงออกเมื่อมี เหตุการณ์หรือสิ่งแวดลอมมากกระตุ้น

*กิริติ บุญเจือ, ชุดพื้นฐานปรัชญาจริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๙) หน้า ๖.

๒. ฝ่ายโครงการและวิจัย วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, คุณธรรมแห่งความเป็น พลเมืองดีของนักศึกษาวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (พระนคร : วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, ๒๕๔๙), หน้า ๓๐.

ข. คุณธรรมสำหรับครู

สังคมไทยในปัจจุบันต้องการครูที่มีคุณธรรมต่อไปนี้

๑. รู้จักหน้าที่มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
๒. มีความรู้ดี ปรับตัวให้ทันสมัยอยู่เสมอ ทำงานโดยใช้สติปัญญา
๓. มีจริยธรรม มีศีลธรรม มีขันติโสรจจะ และมีหัวใจที่ปะ ประจำตัว
๔. ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ เพื่อส่วนรวม มีความสามัคคี และมีความจริงใจต่อบุคคลในอาชีพเดียวกัน มีความรู้สึกชาตินิยม
๕. มีทัศนคติต่ออาชีพครู มีศรัทธา และภาคภูมิใจ พร้อมทั้งซื่อสัตย์

ของความเป็นครู

๖. มีวิญญานครู คือมีน้ำใจ มีความเมตตา กรุณาต่อนักเรียน
๗. มีความเที่ยงตรง รักความยุติธรรม และมองโลกในแง่ดี
๘. ประพฤติตนเป็นแบบอย่าง และเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับนักเรียน

ตลอดจนบุคคลทั่วไป

๙. มีความซื่อสัตย์ สุจริต ขยันขันแข็งในการทำงาน มีวินัยในตนเอง

และตรงต่อเวลา

๑๐. มีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อความมั่นคง และความอนุรักษ

ของชาติไทย

ค. การวัดคุณธรรมของครู

เมื่อพิจารณาความหมายของคุณธรรมและคุณธรรมสำหรับครูแล้ว จะเห็นว่า

ลัทธิ จารุณดี, ปรัชญาและคุณธรรมสำหรับครู (มหาสารคาม : วิทยาลัยครู

มหาสารคาม, ๒๕๒๓), หน้า ๓๖.

ขอบข่ายของคุณธรรมกว้างขวางมาก เพราะรวมความประพฤติที่ดีที่สังคมยอมรับและต้องปฏิบัติเป็นนิสัยจึงจะถือว่าเป็นคุณธรรม การจะตัดสินว่าพฤติกรรมใดเป็นคุณธรรมหรือว่าเป็นความประพฤติดี โดยบังเอิญนั้น จึงต้องอาศัยเวลา แม้ว่าจะมีผู้สร้างแบบทดสอบเพื่อวัดคุณธรรมแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไขข้อข้องใจไม่สมบูรณ์นักเพราะว่า การออกแบบทดสอบกับการปฏิบัติไม่เหมือนกัน บางคนตอบในแบบทดสอบอย่างหนึ่ง แต่เมื่อต้องตัดสินใจในสภาพจริง อาจปฏิบัติไปในทางตรงข้ามก็ได้ แม้ว่าการวัดคุณธรรมจะยากกว่าการวัดลักษณะของครูก็ในทำนองนั้น แต่ก็ไม่ใช่สิ่งที่เหลือวิสัยเพียงแต่ต้องอาศัยคุณธรรมของผู้วัด คือควรมีใส่ใจในสิ่งที่วัดและเสียสละเวลา เพื่อให้ไขข้อข้องใจที่ควรมีความสมบูรณ์มากที่สุดที่จะเป็นไปได้

การประเมินผลนักศึกษาฝึกสอนของสถาบันผลิตครู

ก. จุดมุ่งหมายของการฝึกสอน

ในเรื่องจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนนี้ วรรณคดี ยังกง* ได้ศึกษาจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนของประเทศในเอเชียคือ กัมพูชา สาธารณรัฐจีน อินเดียน ปากีสถาน สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และประเทศไทย พบว่ามีความสอดคล้องกันในด้านที่ต้องการให้นักศึกษาฝึกสอน เกิดทักษะในการสอน เข้าใจบทบาทในหน้าที่ครูและพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้เหมาะสมกับการเป็นครู เพื่อให้ได้รับความสำเร็จ และมีความพึงพอใจในการประกอบอาชีพครู

*วรรณคดี ยังกง, "ความรู้สึกละและการรับรู้เกี่ยวกับตน (Self - Concept) และทัศนคติต่อการสอนของนักเรียนฝึกสอนก่อนการฝึกสอนและหลังการฝึกสอน" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๓), หน้า ๒๐.

มหาวิทยาลัยขอนแก่น กำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนไว้ดังนี้

๑. เพื่อให้เกิดทักษะและประสบการณ์ด้านวิชาชีพ เช่นการ เรียนการสอน
ด้านกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในชั้นเรียน นอกชั้นเรียน และฝึกประสบการณ์ด้าน
การวัดผล และการประเมินผล ฯลฯ

๒. เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้นำเอาความรู้ต่าง ๆ ที่ได้เรียนมาตลอดเวลา
๓ ปี มาทดลองใช้ในการฝึกสอน

๓. เปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกสอนได้ฝึกความรับผิดชอบในงานด้านต่าง ๆ
ที่นอกเหนือไปจากงานด้านการ เรียนการสอน ซึ่งจะก่อให้เกิดการปฏิบัติงาน และมีระเบียบ
วินัยที่ดี รู้จักการปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามแนวจริยธรรมของครูทั้งนี้ นักศึกษาฝึกสอนจะต้อง
มีคุณสมบัติครบตามระเบียบ และขอบังคับว่าด้วยการออกฝึกสอน เป็นการฝึกสอนประสม-
การวิชาชีพซึ่งทางคณะศึกษาศาสตร์มีความเชื่อว่า หลังจากนักศึกษาได้ฝึกสอนแล้วจะ
สามารถเป็นผู้ที่มีความมั่นใจในตนเอง พร้อมทั้งจะดำเนินชีวิตตามวิถีทางของการ เป็นครู
ที่ดีต่อไป

๔. คณะศึกษาศาสตร์ ตระหนักว่านักศึกษาที่ออกไปฝึกสอนเป็นการออกไป
เพื่อหาประสบการณ์ด้านวิชาชีพ ยังไม่มีความชำนาญในด้านการสอน และงานต่าง ๆ จึง
จำเป็นต้องมีอาจารย์ที่เลี้ยงคอยแนะนำอย่างใกล้ชิด เพื่อให้เกิดผลดีแก่การ เรียนการสอน
นั่นคือคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น มุ่งให้นักศึกษาได้เกิดทักษะและ
ประสบการณ์ด้านวิชาชีพ ได้ทดลองความรู้และฝึกความรับผิดชอบภายใต้การนิเทศของ
อาจารย์พี่เลี้ยงนั่นเอง

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, คู่มือการฝึกสอนนักศึกษาฝึกสอน พ.ศ.
๒๕๒๕ (ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ๒๕๒๕), หน้า ๑ - ๒.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ* กำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนไว้ดังนี้ ๆ
 ๓ ประการ เพื่อให้เห็นการฝึกด้านความรู้ ความรับผิดชอบ และคุณลักษณะของการ เป็นครู
 คือ มุ่งให้นิสัยฝึกสอนมีลักษณะดังนี้

๑. เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการสอน โดยจัดนักเรียนให้มุ่งไปสู่จุด
 มุ่งหมายที่ต้องการ และเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของเด็ก
 ๒. เป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่ออาชีพครู รับผิดชอบต่อตนเอง ต่องาน
 อันเป็นหน้าที่ของตน และต่อสังคม

๓. เป็นผู้มีความประพฤติดี มีบุคลิกภาพเหมาะสมที่จะเป็นครู และมีมนุษย-
 สัมพันธ์กับบุคคลผู้เกี่ยวข้องด้วย ทุกฝ่ายเป็นอย่างดี

ส่วน วิทยาลัยครูกาญจนบุรี^๒ ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน ดังนี้

๑. เพื่อให้นักศึกษาฝึกสอนได้มีโอกาสนำความรู้ที่ได้เรียนในภาคทฤษฎี
 ไปใช้ปฏิบัติในโรงเรียน
๒. เพื่อให้มีทักษะในการสอนและศึกษารับผิดชอบเด็กในระดับประถม
๓. เพื่อให้มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถปรับตัว
 เข้ากับนักเรียน คณะครูในโรงเรียน ชุมชนบ้านในชุมชนนั้น ๆ
๔. เพื่อให้มีโอกาสได้สำรวจความสามารถของตนเองในล้านต่าง ๆ
๕. เพื่อให้ตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบที่ก่อโรงเรียนและสังคม
 ของชุมชนนั้น

*แผนกฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บันทึกประจำวัน (กรุงเทพมหานคร :
 โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, ๒๕๑๓), หน้า ๑๑.

^๒วิทยาลัยครูกาญจนบุรี, คู่มือฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูวิทยาลัยครูกาญจนบุรี
 ปีการศึกษา ๒๕๒๒ (อัครสำเนา)

วิทยาลัยครูจันทระเกษม* กำหนดจุดมุ่งหมายของการฝึกสอน เป็น ๖ แบบ คือ

ก. วัตถุประสงค์ทั่วไป

๑. เพื่อให้ให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงกับวิชาชีพครู
๒. เพื่อให้ให้นักศึกษาได้พบและเผชิญปัญหาจริงในการสอน
๓. เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรับผิดชอบแห่งตน
๔. เพื่อให้ให้นักศึกษาและอาจารย์ได้มีโอกาสนำเชษฐ์และหลักการทางการ

ศึกษาไปทดลองปฏิบัติ

๕. เพื่อสร้างศรัทธาและเจตคติต่อวิชาชีพครู

ข. วัตถุประสงค์เฉพาะ

๑. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถวิเคราะห์การสอน และเลือกใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาและสภาพแวดล้อม

๒. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถวางแผนงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. เพื่อให้ นักศึกษามีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

๔. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานได้เป็นอย่างดี รวมทั้งความสามารถเป็นผู้นำในชุมชนและท้องถิ่นได้

๕. เพื่อให้นักศึกษาสามารถปฏิบัติงานในชั้นเรียน และงานอื่นของโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

๖. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถนำทฤษฎีทางการศึกษาที่เรียนมาไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน

*คณะกรรมการจัดดำเนินการฝึกสอน,คู่มือการฝึกสอนวิทยาลัยครูจันทระเกษม
(กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตการพิมพ์, ๒๕๒๒), หน้า ๓ - ๔.

ส่วนวิทยาลัยครู เชียงราย^๑ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์^๒ และวิทยาลัยครูมหาสารคาม^๓
กำหนดจุดมุ่งหมายการฝึกสอนได้สอดคล้องกับสถาบันผลิตครูดังกล่าวแล้ว โดยสรุป คือ

- ๑. เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง
- ๒. เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะต่าง ๆ ภายใต้การมีเพศของครูที่เลี้ยง
และอาจารย์ในเทศก์
- ๓. เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย และการปฏิบัติตน
ให้ถูกต้องตามแนวจริยธรรม ตลอดจนพัฒนาคุณลักษณะต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการ เป็นครู
นั่นคือจุดมุ่งหมายของการฝึกสอนที่สำคัญคือมุ่งธำรงนานักศึกษายึดสอนในค่าน
ความรู้ ค่านทักษะการสอน ค่านความรับผิดชอบ ค่านการปฏิบัติตน บุคลิกภาพและคุณธรรม

๖. หน้าที่รับผิดชอบของนักศึกษาฝึกสอน

เพื่อให้การฝึกสอนบรรลุจุดมุ่งหมายดังกล่าวแล้ว สถาบันผลิตครูต่าง ๆ
จึงได้กำหนดหน้าที่รับผิดชอบของนักศึกษาวในค่านต่าง ๆ ดังนี้

- ๑. ด้านวิชาการ เกี่ยวกับการศึกษาหลักสูตร ทำโครงการสอน บันทึกการสอน
สื่อการเรียนการสอน ฯลฯ
- ๒. งานพัฒนาห้องเรียน เช่น จัดป้ายนิเทศ มุมหนังสือ ฯลฯ
- ๓. งานพัฒนาโรงเรียน เช่น ทำรั้ว ทำแปลงดอกไม้ งามามเด็กเล่น ฯลฯ
- ๔. งานค่านปกครอง สอดส่องดูแลความประพฤติของนักเรียน อบรมสั่งสอน

ควบคู่ไปกับการสอน

^๑แผนกนิเทศกระศึกษา วิทยาลัยครู เชียงราย, บันทึกประจำวันคู่มือนิเทศการฝึก
ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ (อค์สำเนา).

^๒คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบุรีรัมย์, ประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ (อค์สำเนา).

^๓แผนกฝึกสอนวิทยาลัยครูมหาสารคาม, คู่มือฝึกสอน (มหาสารคาม : ฝ่ายการ
พิมพ์วิทยาลัยครูมหาสารคาม, ๒๕๑๕), หน้า ๑๑.

- ๕. งานคานชุกรการ ตรวจสอบคุณภาพนักเรียน ทำบัญชีรายชื่อและระเบียบต่าง ๆ
- ๖. งานกิจกรรมพิเศษของโรงเรียน เช่น ร่วมกิจกรรมกับชุมชน
- ส่วนหน้าที่สำคัญต่าง ๆ ที่นักศึกษาฝึกสอนได้ปฏิบัติระหว่างทำการฝึกสอน คือ
- ๗. การเตรียมการสอนและการทำบันทึกการสอนจากโครงการที่ได้รับ

มอบหมาย

- ๒. การเข้าสอนและออกจากรห้องสอนตรงเวลา
- ๓. การตรวจแบบฝึกหัด
- ๔. การทำบันทึกรายงานต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ทำบันทึกการทำงาน

ของนักเรียน ทำ Case Study

- ๕. การจัดทำเตรียมห้องเรียน เป็นต้นว่าจัดป้ายนิเทศ จัดโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสม
- ๖. เตรียมขอทดสอบ
- ๗. ปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับของราชการในเรื่องการลงเวลา มา - กลับ

การลา

๘. การรู้จักและร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียน

นั่นคือหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอนที่ได้ปฏิบัตินั้น เกี่ยวกับการสอน การปกครองงานในหน้าที่ และกิจกรรมพิเศษ นั้นเอง ส่วนรายละเอียดนั้น แต่ละสถาบันกำหนดแตกต่างกันไปบ้างให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของแต่ละสถาบันดังกล่าวแล้ว

ค. แบบประเมินผลนักศึกษาฝึกสอน

ดังกล่าวแล้วว่าจุดมุ่งหมายการฝึกสอนของสถาบันใดก็ตามแต่ละแห่งนั้นแตกต่างกันไปบ้างในรายละเอียด แต่จุดมุ่งหมายสำคัญ ๆ นั้นมีความสอดคล้องตรงกัน ทั้งนี้ แม้จะ

‘ดาววิภา ภายแก้ว และคณะ, การสำรวจปัญหาชีวิตฝึกสอนของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งมาฝึกสอนที่โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในภาคเรียนที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๕๘, หน้า ๓. (อัครสำเนาะ)

กำหนดหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น แต่ก็ไม่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง การประเมินผลนักศึกษาฝึกสอนจึงแตกต่างกันในรายละเอียดเท่านั้น ส่วนใหญ่แล้วทุกสถาบันมุ่งประเมินพัฒนาการด้านความรู้ ทักษะการสอน บุคลิกภาพ และคุณธรรม อันเป็น จุดมุ่งหมายสำคัญของการฝึกสอนนั่นเอง

สำหรับแบบประเมินผลนักศึกษาฝึกสอนของสถาบันผลิตครูนั้น ก็แตกต่างกันไป บางสถาบันมีแบบประเมินผลแบบเดียวกับประเมิน การสอนความรู้รับผิดชอบ บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ และกิจกรรมพิเศษบางสถาบันมีแบบประเมินผลถึง ๘ แบบใช้ประเมินเวลาจะ คำนวณคือ ด้านการสอน ด้านปกครองชั้นเรียนและงานธุรการ ด้านการพัฒนาโรงเรียน ด้านพัฒนาบ้านพักฝึกสอน ด้านความรู้รับผิดชอบบุคลิกภาพและมนุษยสัมพันธ์ ทั้งนี้ แต่ละ สถาบันต่างก็ ได้พัฒนาแบบประเมินผลของตน เพื่อให้สามารถประเมินผลนักศึกษาได้ อย่าง มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย